

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

TIDNING

för

KONST, SLÖJD OCH HUSHÅLLNING.

N:o ⁴⁹ } Tryckt hos Gno. Löwsgaars. Göteborg. { 1824
50 } 31 Dec

Anteckningar i Sinnebildslåran.

MENSKLIGA LIVVET. Detta karakteriseras under figuren af en årbar matrona, klädd i grönt, hvilken färg är hoppets, det stöd, hvar på man i lifvet gör sigräkning. På hufvudet bår hon en krans, sammanflätad af en del rosor och en mängd törnen, hvarmed antydast de ömsom ljufva och ömsom sorgliga skiften, som åtfölja oss under hela vår lefnad. Nöjet, som vederqvicker, och arbetet, som ger föda och underhåll, tillkännagifvas genom lyran och plojen, ställda vid figurens sida. Det barn, som hon på sitt knå ger att dricka, betecknar att det är födan, som vidmagthåller lifvet.

LIVVETS SNABBHET. Ingen mera träffande bild af lifvets flygt kan gifvas, än Jobs. "Menniskan, säger han, af kvinna född, lefver en liten tid, och är full af orolighet, vexer opp som ett blomster, och faller af, flyr bort som en skugge, och kan icke kvarblifva." — Peer Valeriano har symboliserat menniskolifvet genom en Centaur i fullt språng öfver en med törnen och rosor beströdd bana.

ERFARENHETEN afbildas genom en hygglig matrona, i enkel drägt sittande framför en kemisk ugn, sysselsatt att pröfva ett stycke guld på en probersten. På stolen läses denna inskrift: Rerum Magistra, alltings läromästarinna.

GLÖMSKAN. Då glömskan merendels är ålderdomens ledsagare, har konstnären funnit för godt att föreställa densamma genom bilden af en gammal qvinna, hvars hufvud är betäckt med en svart slöja. I banden håller hon en stängel af trollgräset, (atropa belladonna), hvars sömngifvande kraft är allmänt känd. De gamla symboliserade Glömskan äfven genom ett lodjur, emedan detta är helgadt åt Bacchus, och beteknar, att en öfverflödig njutning af vinet, jemte det den beröfvar menniskan förståndets bruk, alldeles betager henne minnet.

EGENNYTTAN. En medelålders man, ful, mager, naken, endast till en del betäckt af en varghud, föreställer denna odygd. Hans öron likna vargens, hvilket rofdjur är girighetens attribut. Han bjuder till att omfatta en jordglob i hela dess omfång. I hans ögon är ett visst begär att vilja tillägna sig allt tydligen teknadt.

ÖDET. Egyptierna föreställde Ödet genom en gubbe i fotsid klädnad af linne. Öfver dess hufvud tindrar en sexuddig stjerna, som hade afseende på den då rådande Astrologien, enligt hvilken vidskepelsen bestämde lifvets öden efter stjernornas lopp. I ena handen har han en ormstaf, magtens sinnebild, och i den andra ett spinnrockshufvud med påsatt lin, och en våfspole, på hvilken den afslitna, nedhängande tråden skall betekna lifvets vansklighet. De till och med föregåfvo, att en fullkomlig förvaltning af alla jordiska ting tillhörde ödet; därför står gubben med ena foten på ett jordklot. Bredevid honom är äfven ställd en urna, som innehåller alla människors öden.

Något om Griftställen hos äldre och nyare folkslag.

Grekerne hade sina griftställen vanligen utom stä-

derna; endast städernas anläggare och utmärkte hjeltar
 go sina vid templen och på platsen omkring dessa. Man
 finner ännu många lemningar derefter. Lykurgs lagar
 tillåto likväl jordfästningar inom staden, och äfven vid
 templen. I Athén hade hvar privat man sin graf utom
 staden, emedan terreinen medgaf det; men på andra stäl-
 len nödgades man för bristande utrymme ställa flera urnor
 trängre tillsammans.

Bruket att omgifva grifterna med träd och buskar var
 då äfven känt, äfvensom att med uppresta stenar utmär-
 ka dem. Dessa fick likväl ej öferskrida en viss lagom
 höjd. Att öfvergjuta afledna slågtingars och vänners graf-
 var med oljor och essencer ansågs för en religiös handling.

De Gamle igenfyllde icke sina grafvar som vi. Som
 kroppen icke lemnades åt jordens kraft till förmultning,
 utan brändes till aska, hvilken i en urna förvarades, blef
 det blott denna, som uppställdes i grafven, och som fick
 sällskap så ofta någon ny medlem af familjen afled. Det-
 ta gjorde deras grafvar ofta, då de blifvit rymligt byggde,
 till en vistelseort för sörjande vännar, och man måste till-
 stå, att en sådan anblick ågde något mera lockande, me-
 ra tillfredsställande, än den våra grifter lemna, åt tankar
 och hjertat.

Med tiden steg praktens äfven i detta fall. Romar-
 nes sepulchrum blef snart endast för allmänna hopen,
 eller en vanlig graf, och alla bättre personer skulle efter
 råd och ämne hedras med mausoleer. Derefter följde Ce-
 notafer eller den kostbara grafölsceremonien, och slutli-
 gen pyramider och kostbara tempel. Sednare tidens fat-
 tigdöm, snarare än upplysning, har likväl numera i alla läu-

der inskränkt detta öfverflöd, så att emellan fornveridens och nutidens griftvårdar föga eller ingen jemförelse äger rum; äfvenså har bruket att begrafva lik i kyrkorna blifvit alldeles afskaffadt i de flesta länder, samt begrafningsceremonierna nästan till liknöjdhet inskränkte.

En anstrykning, som bevarar bräder längre
än vanligt för elden.

Man slår i en quantitet vatten så mycket salt, vitriol och alun, som det kan upplösa. Denna saltlake gjuter man öfver bräderna i ett tråg, och låter dem ligga der 8 till 14 dagar, tills de insugit allt det salta, hvarest de upptagas och torkas. Genom denna operation bli de, då de af eld användas, upphetsade på samma sätt som glödhett jern, utan att de derföre förlora i inre styrka eller förbrännas. Så tillredda bräder äro följaktligen högst tjenliga till yttre foder och beklädningar på hus, samt till dörrar och panelningar i rum; år huset byggt af sten, göra de naturligtvis kraftigare motstånd i fall af uppkommande eldsvåda i detsamma.

Doktor Hahnemanns Blyprof.

Den förmodan hade börjat göra sig alltmera gällande, att de fleste viner voro förfalskade med bly. Dr Hahnemann uppgaf derföre följande medel till utrönande deraf. Ett gran bly upplöst i 4 id vin skall derigenom kunna upptäckas.

Man tager li:a delar Ostronskal, krut och svafvel, och glödgår dem i 12 minuter. Den torra svafvellesfver, som deraf blir, kan, utan att förlora i styrka, förvaras i ett väl tilltappat glas. När man vill bruka det, tager man deraf 4 kvin-

tin, hvilka med 3 quintin vinsten och 16 uns vatten slås på en flaska; som väl tillorkas och omskakas. Efter $\frac{1}{2}$ timma visar sig en mjölheit våtska ofvanpå pulvret, som består af ett med svafvelsfverluft måttadt vatten. Detta afkyles, slås i små med terpentinvax tillöppta glasturkar om ett uns rymd hvardera, med tillägg af 10 droppar saltspiritus i hvarje. Innehållet i hvar burk blandas med 3 delar af det vin, som skall prövas. Blir allt då klart och genomskinligt, (hvilket äfven sker, när vinet någon gång kan vara jernhaltigt), så kan det anses för oskadligt; då deremot, om det är blyblandadt, blypartiklarna visa sig i bruna, hastigt nedsjunkande små flingor, som först flyta på ytan. Af alla vinblandningspåfund är det, hvaruti blymnen ingår, det skadligaste för helsan, och förtjente visserligen serdeles uppmärksamhet.

Att betaga Finkel dess så kallade fuselsmak.

Man slår $\frac{1}{12}$ del kolpulver i det quantum finkel, som skall förbättras, skakar det väl och låter det derefter stå stilla för $\frac{1}{2}$ timmas tid. Den vidriga lukten och smaken försvinna, och fatet blir tillika vitt den antagna gula färg, som jäst sig på dess inre sidor, om man rör en del af pulvret deruti, med tillsats af litet honung. Det är en känd sak, att äfven starkt humminbrövin, om man destillerar det öfver kolpulver, förlorar det fuselagtiga, som ännu är kvar i spiritusen, äfvensom phlegmat blir utan smak och klart som vatten.

Att buttla Porter och Öl.

Buteljerne, som skola fyllas, måste vara väl rensköjda, och torra, samt korkarne låta och goda. Sedan man fyllt buteljerna, måste ingen korkning ske förrän dagen derpå, om li-kören är bestämd för afsättning på stället; men skall den exporteras, bör den ej korkas inom 3:dje dygnet efter påtappning.

gen, isynnerhet, om den är nybryggd, och skall gå till varma orter. Den skall i sådant fall äfven väl viras med ståltråd öfver korken, och ställas rätt opp och ned i sågspån i packlådan. Om man så fyller buteljerna, att likören jemt går opp till korken, mognar likören desto förr till bruk, och kan utan bismak förtdras. Samma ändamål vinnes, om man i hvar butelj, ämnad till afsättning på stället, vid påtappningen lägger ett teskedblad rätt brunt socker, eller 2 theskedblad risgryn, eller 6 st. russin.

Att återgifva Jäst sin förlorade styrka.

Uppblanda den med litet mjöl, socker, salt, brännvin och öl, och den skall bli mycket god och duglig igen. I nödfall kan man äfven förskaffa sig en god jäst, om man blandar ofvanstående ingredientier ihop med ölbräna.

Kanelsocker.

Dertill tages: 4 lod raffinadsocker, som finstötes i en stenmortel, och bedrypes undertiden med 30 droppar destillerad olja af Kanelblomsier. Sedan upptages det och förvaras i ett väl tilltäpt glaskärl.

Emot Insekters åverkan på Lin-, Ros- och Kålfrö.

Man lägger det frö, som man vill utså, 3 dagar å rad med svafvelblomma, 1 uns till 3 $\frac{1}{2}$ frö, i en glasserad stenkruka, som väl beteckat, kringkakas väl, på det svafvelblomman må kunna jemt intränga i frön. Der- efter utsår man dem på vanligt sätt. Hvarken flugor eller andra skadliga insekter visa sig i sängarna. Om man smakar på plantorna, skall man en god tid, sedan de uppkommit, finna en liten svafvelsmak, som bortskrämmar alla slags skadekryp. (Engelskt Recept.)

Enkelt medel emot Boskapssjuka.

När man märker tecken till smittosam sjuka i ladugården, bör man genast låta kreaturen äta vildäplen. Medlet blir kraftigare, om man utpresar saften af vildäpplen och blandar då och då 2:ne skedblad deraf i kreaturens dryck. (Försökt med framgång).

Engelskt Plåster till friska sår.

Fyra lod husblossupplösas i ett stop varmt vatten 10 till 12 timmars tid. Sedan sättes det öfver en lindrig eld, och då husblosset är alldeles upplöst, silas det genom en linneduk. Nu tager man 1 aln svart tunnt taft, syr ett band rundt omkring det, så att man kan desto styfvare utspänna det i en båge. På detta taft stryker man nu husblosset med en pensel, och låter det torka öfver en lindrig eld. Så snart det blifvit torrt, öfverstryker man det på nytt, och fortfar dermed tilldess intet mera finnes kvar af husblosset. Sist öfverstryker man taftet med peruviensk balsam, och då är plåstret färdigt. Man klipper det då i smärre rumsor, och gör deraf små rullar. Detta är rätta tillagningssättet. Tager man gummi i stället för husbloss, så blir plåstret skört, men gör ändå god verkan, emedan hvarje plåster, som häftar sig fast och sitter på såret, utestänger yttre luften, hvilket är hufvudsaken till snarare läkning. I nödfall kan man taga en liten bit af en oxblåsa och dermed betäcka såret.

En dräplig Läppsalva.

Man tager en alldeles färsk svinhinna och hackar den fin; på samma sätt förfar man äfven med drufvorna på 2 ne stora klasar, om de ännu icke hunnit mogna; tillägger 2 äpplen, och så många russin som man kan hålla mellan 2:ne finger. Sedan allt detta blifvit hackadt tillsammans, lägger man det i en syltburk, låter det stå 14 dagar, tills det hunnit bli väl genområpet, slår det sedan i en lerpanna, och låter det koka, tills all vatska är föibi. Derefter silar man det genom en tunn duk, finskär 2:ne små knippen Tormentilla; tager det smälta fottet, lägger rötterna deri; sätter dem på elden och låter det långsamt värmes tills det får en vacker röd färg, och rör om det, dock måste man ej låta det koka för starkt eller bli för brunt, utan när färgen är vackrast röd, silar man det genom en duk, och tillägger ett lod muskatsalva, ett quintin sötmandelolja, 3 quintin hjorttalg, ett quintin spermaceri, litet gult vax, hvilket allt sammansmältes och slås i ett fat, der man låter det styfna, så att det kan skäras i små terningar. Under det man hållar det i fatet, kan man, efter behag, tilldrypa några droppar kanel- och neglikeolja, hvilket ger det en god och behaglig lukt.

Preservativ emot Solbränna.

Man pressar och beeder en olja af gröna oliver, och blandar der till litet renad mastix. Härmed bestryker man ansigtet, förän man går ut i starkt solsken, och aftvättar det om aftonen med enligt vatten,

Att borttaga Solbränna.

Man tager lika delar af linfrö och loppgräströ, och kokar dem väl till-

Samman. Endast det simmiga begagnas. Detta hispas sedan tillhops med ägghvita och portlakesaft, hvartill lägges något gummibragant. Härmed tvättas eller öfverstrykes den solbrända delen om aftnarna, och rensköljes om morgonen derpå.

Medel emot röda fläckar i ansigtet.

Tag: 1 uns alun, 1 uns stött svafvel och 1 uns gäsörtsvatten. Blanda detta väl i en flaska, och bruka det 24 timmar derefter. — Blå vitriol eller blåsten med grodbladvatten brukas äfven. — Följande medel är mycket berömdt: Man tager ett färskt hönsägg, lägger det 24 timmar i god vinättika, stöter det sedan i en mortel, tillblandar efter behag, hvit senap, och stöter massan åter tills den blir som en salva. Med denna bestryker man ansigtet hvar morgon och afton till dess rodnaden försvinner, och hvartill ej lång tid plär ätgå.

Tvättvatten för röda händer.

Tag ättika, ägghvita och hversbröd; blanda detta till en deg, uppspäd den med vatten, och tvätta händerna deruti, så försvinner den öfverflödiga rodnaden innan kort.

För Liktorner.

Tag kokt oxkött, blöt det någon tid i skarp vinättika, lägg det på liktorner, och ömsa med nytt tid efter annan, tills den försvinner.

Att parfumera bomull till stoppning i nåldynor och kuddar som läggas i botten på klädkorvar; äfven tjenlig för vaddstoppning o. s. v.

Bomullen plockas väl isär och beströs med ett väluktande pulver af 16 lod Benzoe, 12 lod torr Styrax, 8 lod Calmus, lika delar af kummin, koriander och melissblad, allt finstött och samma blandadt. Man låter det stå i 14 dagar, efter hvilken tids förlopp man skall finna bomullen hafva erhållit en kostelig vällukt, som länge bibehåller sig. Vill man hafva lukten mera aromatisk, tillägges något litet umbra, moskus eller zibet, hvilka i solvärme eller vid måttlig ugnsvärme ställas bland bomullen för en månads tid, i en väl tillkorkad flaska. Utdunstningen är nog till den önskade parfumeringen.

S L U T.